

Van verlangen naar verbinden

*Een praktisch-theologisch onderzoek naar de
toekomstmogelijkheden voor de krimpende
Hervormde gemeente te Sebaldeburen*

*praktische handreiking
april 2015*

*Dorothee Berensen - Peppink
Johans Brink
Harri van de Ruitenbeek
Djarno Wiegman*

Protestantse Theologische **Universiteit**
Onderzoeksplatform Connecting Churches and Cultures

Vooraf

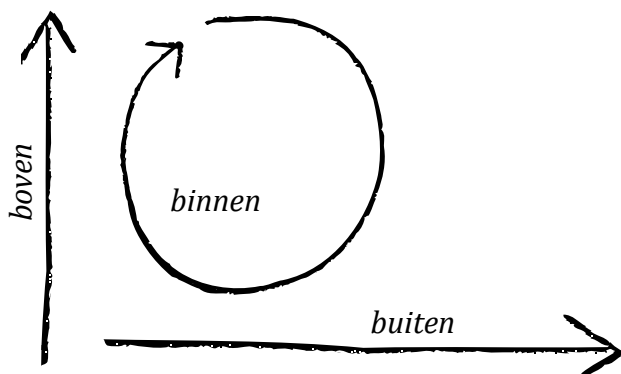
Deze handreiking is een onderdeel van het onderzoek dat vier onderzoekers in opdracht van de stichting Geert-Jan Smeding Oostermeer (GJSO) hebben uitgevoerd om te kijken naar de toekomstmogelijkheden van de krimpende Hervormde gemeente te Sebaldeburen. Deze handreiking is een korte, praktische samenvatting van wat in het uitgebreidere onderzoeksrapport staat beschreven.

"Onder welke voorwaarden kan de krimpende dorpskerk weer relevant en vitaal zijn voor het dorp en de omgeving van Sebaldeburen?"

Deze vraag stond bij het onderzoek centraal. Bij het beantwoorden van deze vraag hebben we ons gericht op drie verschillende aspecten: het dorp Sebaldeburen, de kerken en geloofsgemeenschappen in de regio van het dorp en de geloofsgemeenschap van de Hervormde gemeente zelf. In dit boekje staan kort de belangrijkste elementen van het onderzoek beschreven. Wanneer u hierover meer wilt lezen, op zoek bent naar de uitgebreidere onderzoeksgegevens en theoretische achtergronden, kunnen we u van harte aanbevelen om het bijbehorende onderzoeksrapport te lezen. Met name het vijfde hoofdstuk, waarin wordt geëvalueerd en conclusies en aanbevelingen worden gegeven is het bestuderen waard.

Van verlangen naar verbinden

Deze titel laat iets zien van de weg die de Hervormde gemeente van Sebaldeburen is ingeslagen. In een tijd van krimp, waarin het steeds moeilijker wordt om de gemeente organisatorisch draaiend te houden, kan somberheid gemakkelijk de boventoon voeren. Juist dan is het belangrijk om de nadruk te leggen op het verlangen, dat achter de somberheid of teleurstelling verborgen zit. Het verlangen naar een vitale kerk, naar levende stenen waarmee de Heer ook in deze tijd zijn geloofsgemeenschap wil bouwen. Actief verbinden is de kern van het advies dat we aan de gemeente willen meegeven om dit verlangen te bereiken. Verbinden naar Boven, met God en zijn Woord, naar Binnen met elkaar als gemeente en naar Buiten, in de context waarbinnen de gemeente een plaats heeft.

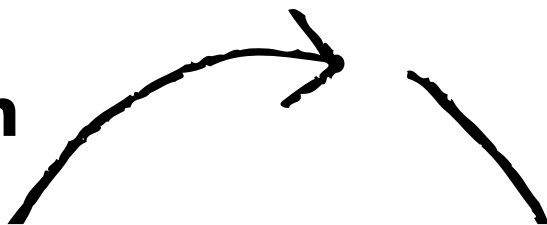
Het onderzoeksrapport is te downloaden via de onderzoekspagina op de website van het onderzoeksplatform CCC (www.pthu.nl/ccc).

Boven

In een krimpende gemeente dreigt het gevaar dat de organisatie van alles wat geregeld en gedaan moet worden om de kerk draaiende te houden een groot gedeelte van de energie opslokt. Het is daarom van groot belang om bij de activiteiten en samenkomsten inspiratie en energie op te blijven doen door gebed en Gods woord. Waar twee of drie in Zijn naam bij elkaar zijn, is Jezus in het midden aanwezig. Twee of drie zijn kennelijk al genoeg voor een kerk. Gebed en vertrouwen, als medicijn tegen menselijke somberheid en scepsis plaatst het werk in perspectief en kan zorgen voor nieuwe perspectieven.

Binnen

Naast de verbinding met boven, is ook de onderlinge verbondenheid binnen de gemeente essentieel. Allereerst is het voor de gemeente in Sebaldeburen goed om te investeren in de 'onderlinge saamhorigheid' als geloofsgemeenschap, door gezamenlijk activiteiten en door onderling pastoraat en het geloofsgesprek te intensiveren via regio-groiegroepen. Daarnaast kan bij de verbinding naar binnen toe ook gedacht worden aan het als kerkenraad en gemeente gezamenlijk uitwerken van een nieuwe visie om als gemeente meer doelgericht aanwezig te zijn. Door het formuleren van een gezamenlijke missie en doelstellingen wordt duidelijk waar de gemeente staat en waar men samen naar toe wil. Dit helpt om een juiste koers te varen voor de toekomst.

Buiten

In Sebaldeburen is slechts een beperkt gedeelte van de dorpsbewoners ook betrokken op de kerk. De betrokkenheid van de niet-kerkleden heeft met name te maken met het kerkgebouw, als 'identity-marker' voor het dorp, de begraafplaats en begrafenissen. Uit gesprekken en enquêtes werd duidelijk dat de dorpsbewoners ook zeer weinig behoefte hebben, op wat voor manier dan ook, aan een grotere betrokkenheid bij de geloofsgemeenschap. Op het gebied van beeldvorming en contacten is nog wel het één en ander te winnen. Veel buitenstaanders weten weinig van de kerk en beschouwen deze als exclusief en ouderwets. Predikant en gemeenteleden zouden van groot belang kunnen zijn om (voor)oordelen en afstand in het dorp te doen verminderen.

Vanuit de gemeente in Sebaldeburen leeft met name het verlangen om zich in te zetten op de verbinding naar buiten, met de regio. Dit zou kunnen op zowel missionair(-diaconaal) als organisatorisch gebied, door het voortzetten van de zangdiensten of het instellen van groeieroepen, maar ook door als kerkenraad verbinding te zoeken met kerken uit de Ring Ommelanden. Krimpende kerken binnen een regio kunnen elkaar versterken en ontlasten, om op die manier te kunnen focussen en doelen te verwezenlijken.

Met name de begraafplaats, begrafenissen en het kerkgebouw spelen een belangrijke rol in de verbinding met het hele dorp.

Concrete utopie

Gebaseerd op de situatie, onderzoeksinformatie en verlangens hebben we nagedacht over een utopie, een ideale toekomstsituatie voor de Hervormde gemeente in Sebaldeburen. Zo'n utopie kan helpen om de doelstellingen, het beleid en de te maken investeringen nader te bepalen. Deze utopie bevat de volgende elementen:

Over tien jaar heeft de gemeente een regiofunctie, waar diverse mensen uit de omgeving een kerkelijk thuis hebben kunnen vinden.

De gemeente heeft zich actief verbonden met verschillende confessionele kerken in de omgeving. De deelnemende kerken van de Ring Ommelanden kennen elkaars sterke punten, op basis waarvan ze een gezamenlijke agenda hebben gemaakt. Men ziet elkaar als partners die elkaar nodig hebben en kunnen versterken. Er kon een betrokken coördinator aangesteld worden die het regionale werk coördineert.

Doordat men actief de verbinding met Boven en Binnen heeft gezocht, is het vertrouwen en de onderlinge verbondenheid verder gegroeid. Van daaruit is de koers bepaald van het nieuwe beleidsplan waar vanaf 2015 actief mee is gewerkt. Dit heeft geholpen om als gemeente keuzes te maken waarin men zich heeft moeten beperken en waarin juist meer tijd is gestoken. Op die manier heeft ook de relatie met Buiten duidelijk vorm kunnen krijgen.

Aanbevelingen

Naar aanleiding van het onderzoek zijn we gekomen tot een aantal concrete aanbevelingen, waarmee we de focus op de regio proberen te verfijnen.

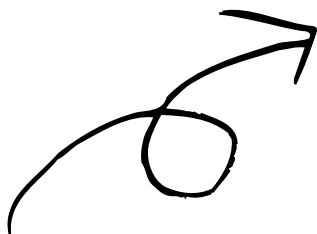

Zoek binnen de classis, al dan niet onder begeleiding, naar de mogelijkheden om elkaar als gemeentes te versterken en aan te vullen.

Versterk die activiteiten waar de gemeente om bekend staat: een gedegen prediking die de verbinding weet te leggen tussen de bijbel en het leven van elke dag. Zoek naar manieren om de communicatie (PR) in de regio te verbeteren, met name voor bijzondere diensten en de zangdiensten.

Werk een actueel beleidsplan uit, met een missie, doelstellingen en een strategie. Een dergelijk document helpt om te beslissen om als kerk bepaalde taken wel of niet op je te nemen. Juist bij beperkte menskracht is zo'n document bruikbaar om de koers te kunnen bepalen.

Richt je binnen de regio met name op de 40-60 jarigen. Deze leeftijdsgroep is in de regio in aantal oververtegenwoordigd en juist ondervertegenwoordigd in de gemeente. Met het oog op de kwetsbaarheid van de leiding in de gemeente is dit een waardevolle generatie.

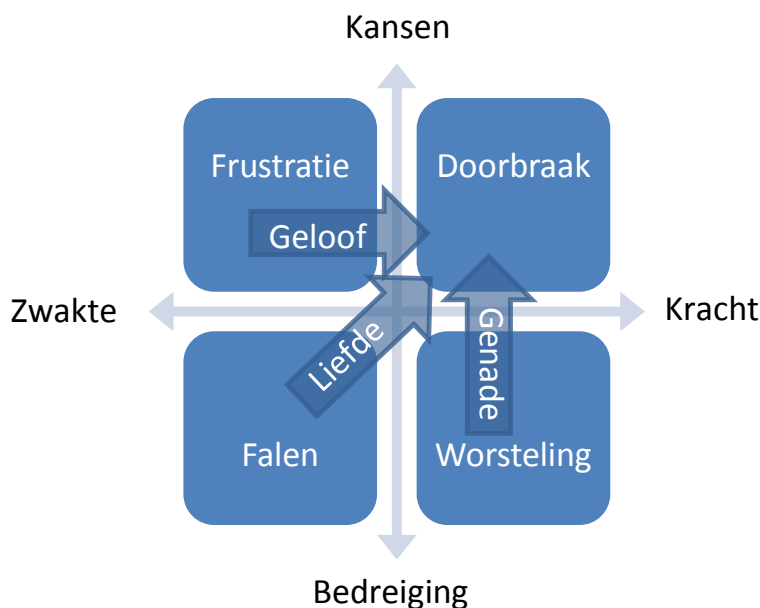
Juist met een regiofunctie is de onderlinge saamhorigheid in een gemeente kwetsbaar. Deze verbondenheid en het pastoraat zijn te stimuleren door bijvoorbeeld een aantal kleine 'groeigroepen' te vormen per gebied, waarin men door aandacht voor elkaar, gebed en bijbellezen ook samen kan groeien in de onderlinge betrokkenheid.

Deze groeigroepen kunnen daarnaast ook gebruikt worden om gelovigen of randkerkelijken, die op de een of andere manier zoekende zijn, te betrekken. Onderlinge saamhorigheid reikt verder dan de eigen gemeenteleden. Binnen deze groeigroepen kan ook het geloofsgesprek over de kerkmuren heen worden gevoerd, als broeders en zusters van elkaar. De Nationale Synode biedt op haar website (www.nationalesynode.nl) handvatten voor een dergelijk geloofsgesprek.

Tot slot

In het onderzoeksrapport wordt uitvoerig ingegaan op de verschillende krachten, zwaktes, kansen en bedreigingen voor de Hervormde gemeente in Sebaldeburen. Een proces van verandering, waarbij al deze aspecten een rol spelen, kan binnen een gemeente zowel moeilijk als bemoedigend zijn. Onderstaand schema wijst ons hierin een hoopvolle en bijbelse weg. Het maakt duidelijk dat verandering mogelijk is door Liefde, Genade en Geloof!

In hoofdstuk vier van het onderzoeksrapport wordt dit schema verder uitgelegd en toegelicht. We hopen dat u door het lezen van deze handreiking geïnspireerd bent geraakt!

*Het is een groot en heilig woord,
't geen gij bewaren moet,
hebt God lief en uw medemenschen als u zelven!*

*O mogt dit gebouw steeds aan deze waarheden, steeds aan de
verbreiding van derzelver kracht geheilgd, en aan de heilzame
bedoelingen van onzen Heer Jezus Christus toegewijd zijn.*

*Mogt zijn Geest steeds hier leven, hier werken! Bidden wij God, dat hij
hetzelve daartoe heilige, en tot eenen overvloedigen zegen zette.*

*N. Westendorp, Eerste leerrede gehouden in de
nieuwe kerk te Sebaldeburen, 1807*

Naast deze handreiking is er ook een onderzoeksrapport verschenen, dat ten grondslag ligt aan de hier genoemde punten. Dit rapport is te downloaden via de onderzoekspagina op de website van het PThU-onderzoeksplatform Connecting Churches and Cultures: www.pthu.nl/ccc.